

ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО НАЦІОНАЛЬНУ
ПОЛІЦІЮ»

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР

СТАНОМ НА 3 ВЕРЕСНЯ 2020 РОКУ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора, Петкова С. В.*

Київ
ВД «Професіонал»
2020

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Бесчастний Віктор Миколайович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Делія Юрій Володимирович – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри загально-правових дисциплін Донецького юридичного інституту МВС України;

Джафарова Олена В'ячеславівна – доктор юридичних наук, професор кафедри адміністративної діяльності поліції Харківського національного університету внутрішніх справ;

Дрозд Олексій Юрійович – доктор юридичних наук, доцент, начальник відділу докторан-тури та ад'юнктури Національної академії внутрішніх справ;

Калаєнов Дмитро Петрович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ;

Клименко Максим Миколайович – кандидат юридичних наук, полковник поліції, старший інспектор ВПК в Запорізькій області Придніпровського УКП ДКП Національної поліції України;

Комісаров Олександр Геннадійович – доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник;

Комісаров Сергій Анатолійович – кандидат юридичних наук, доцент, проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, генерал поліції третього рангу;

Копотун Ігор Миколайович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри кримінального права та правосуддя Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука – глава 13-Б;

Коропатнік Ігор Михайлович – доктор юридичних наук, доцент, начальник кафедри правового забезпечення військового факультету фінансів і права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Лошицький Михайло Васильович – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки;

Макушев Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Дніпровського гуманітарного університету;

Микитюк Микола Андрійович – доктор юридичних наук, доцент, начальник кафедри організації державної охоронної діяльності Інституту управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка, полковник;

Петков Сергій Валерійович – доктор юридичних наук, професор, директор Департаменту регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Подоляка Анатолій Миколайович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, завідувач кафедри конституційного права, теорії та історії держави і права Навчально-наукового інституту права імені Володимира Великого, ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом»;

Соболь Євген Юрійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права факультету історії та права Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені В. Винниченка;

Столбовий Віктор Петрович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ;

Чернявський Сергій Сергійович – проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, полковник поліції;

Шапаренко Сергій Олександрович – кандидат юридичних наук;

Шатрава Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем забезпечення діяльності поліції Харківського національного університету внутрішніх справ;

Шопіна Ірина Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ;

Юнін Олександр Сергійович – доктор юридичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту заочного навчання та підвищення кваліфікації Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

ВСТУП

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1118-р від 22 жовтня 2014 року «Питання реформування органів внутрішніх справ України» було схвалено розроблену Міністерством внутрішніх справ України Стратегію розвитку органів внутрішніх справ України та Концепцію першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ України.

Планом заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна — 2020» у 2015 році, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України № 213-р від 04 березня 2015 року, було передбачено завдання щодо розроблення законопроекту «Про Національну поліцію».

Метою прийняття зазначеного законопроекту мало стати створення Національної поліції в Україні — органу виконавчої влади, який служитиме суспільству і призначений для охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного порядку та громадської безпеки, надання поліцейських послуг.

02 липня 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 580-VIII «Про національну поліцію», який набрав чинності через три місяці з дня, наступного за днем його опублікування, а саме 07 листопада 2015 року, крім:

— пунктів 1,2,3,7-13,15,17-18 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 580-VII, які набрали чинності з дня, наступного за днем його опублікування, а саме 07 серпня 2015 року;

— частини сьомої статті 15 та частини п'ятої статті 21 Закону № 580-VIII, які набрали чинності з 01 січня 2017 року.

Щодо поліцейських підрозділів патрульної поліції в місті Києві Закон №580-VIII набрав чинності з дня його опублікування, а саме 06 серпня 2015 року.

Щодо поліцейських підрозділів патрульної поліції в містах Одесі та Львові Закон №580-VIII набрав чинності з 20 серпня 2015 року.

З дня опублікування цього Закону всі працівники міліції (особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ), а також інші працівники Міністерства внутрішніх справ України, його територіальних органів, закладів та установ вважаються такими, що попереджені у визначеному порядку про можливе майбутнє звільнення через скорочення штатів.

Працівники міліції, які виявили бажання проходити службу в поліції, за умови відповідності вимогам до поліцейських, визначеним цим Законом, упродовж трьох місяців з дня опублікування цього Закону можуть бути прийняті на службу до поліції шляхом видання наказів про призначення за їх згодою чи проходження конкурсу на посади, що заміщуються поліцейськими, у будь-якому органі (закладі, установі) поліції. Посади, що пропонуються даним особам, можуть бути рівнозначними, вищими або нижчими щодо посад, які ці особи обіймали під час проходження служби в міліції.

Працівники міліції, які відмовилися від проходження служби в поліції та/або не прийняті на службу до поліції в тримісячний термін з моменту попередження про наступне вивільнення, звільняються зі служби в органах внутрішніх справ через скорочення штатів. Дані особи можуть бути звільнені зі служби в органах внутрішніх справ до настання зазначеного терміну на підставах, визначених Положенням про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 114 від 29 липня 1991 року.

Перебування працівників міліції на лікарняному чи у відпустці не є перешкодою для їх звільнення зі служби в органах внутрішніх справ відповідно до «Прикінцевих та перехідних положень» цього Закону.

Кабінет Міністрів України своєю постановою №641 від 02 вересня 2015 року постановив утворити Національну поліцію України як центральний орган виконавчої влади, діяльність

якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України.

Положення про Національну поліцію України затверджено постановою Кабінету Міністрів України №877 від 28 жовтня 2015 року.

Ураховуючи значення та роль Національної поліції України у виконанні завдань із охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтриманні публічної безпеки і порядку, Президент України своїм Указом №693/2015 від 09 грудня 2015 року постановив установити в Україні свято — День Національної поліції України, яке відзначати щорічно 04 липня — у день підписання Президентом України Закону України «Про Національну поліцію».

Доктор юридичних наук, професор
С.В. Пестков

ЗМІСТ

ВВЕДЕННЯ	4
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Національну поліцію»	6
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
Стаття 1. Національна поліція України.....	6
Стаття 2. Завдання поліції	7
Стаття 3. Правова основа діяльності поліції	8
Стаття 4. Міжнародне співробітництво поліції.....	15
Стаття 5. Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.....	19
Розділ II ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.....	20
Стаття 6. Верховенство права	20
Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини	21
Стаття 8. Законність.....	25
Стаття 9. Відкритість та прозорість.....	26
Стаття 10. Політична нейтральність.....	42
Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства	44
Стаття 12. Безперервність	44
Розділ III СИСТЕМА ПОЛІЦІЇ ТА СТАТУС ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	44
Стаття 13. Загальна система поліції	44
Стаття 14. Центральний орган управління поліції.....	61
Стаття 15. Територіальні органи поліції.....	62
Стаття 16. Основні повноваження Міністра внутрішніх справ України у відносинах з поліцією	63
Стаття 17. Поліцейський	63
Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського	69
Стаття 19. Види відповідальності поліцейських.....	72
Стаття 20. Однострій поліцейських	74
Стаття 21. Керівник та заступники керівника поліції.....	141
Стаття 22. Основні повноваження керівника поліції.....	142
Розділ IV ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦІЇ	144
Стаття 23. Основні повноваження поліції	144
Стаття 24. Додаткові повноваження поліції	266
Стаття 25. Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення.....	266
Стаття 26. Формування інформаційних ресурсів поліцією.....	278
Стаття 27. Використання поліцією інформаційних ресурсів.....	279
Стаття 28. Відповідальність за протиправне використання інформаційних ресурсів.....	279

Розділ V ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ.....	281
Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу	281
Стаття 30. Види поліцейських заходів	282
Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи	283
Стаття 32. Перевірка документів особи	283
Стаття 33. Опитування особи.....	285
Стаття 34. Поверхнева перевірка.....	286
Стаття 35. Зупинення транспортного засобу.....	288
Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію	298
Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю	298
Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи.....	300
Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ	301
Стаття 40. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису	303
Стаття 41. Поліцейське піклування	304
Стаття 42. Поліцейські заходи примусу.....	306
Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу	307
Стаття 44. Застосування фізичної сили.....	307
Стаття 45. Застосування спеціальних засобів.....	307
Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї	318
Коментар до Розділ VI Добір на посаду поліцейського	320
Розділ VI ДОБІР НА ПОСАДУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	320
Стаття 47. Призначення на посади поліцейських	320
Стаття 48. Порядок призначення на посади поліцейських	320
Стаття 49. Вимоги до кандидатів на службу в поліції.....	321
Стаття 50. Перевірка кандидата на службу в поліції.....	323
Стаття 51. Поліцейські комісії.....	339
Стаття 52. Конкурс на посаду поліцейського.....	345
Стаття 53. Оприлюднення інформації про проведення конкурсу.....	346
Стаття 54. Документи, які подають для участі в конкурсі.....	347
Стаття 55. Порядок проведення конкурсної процедури.....	404
Стаття 56. Призначення на посаду поліцейського.....	406
Стаття 57. Аtestування поліцейських.....	407
Стаття 58. Безстроковість призначення на посаду поліцейського	419
Розділ VII ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ПОЛІЦІЇ	420
Стаття 59. Служба в поліції.....	420
Стаття 60. Правове регулювання служби в поліції.....	423
Стаття 61. Обмеження, пов'язані зі службою в поліції	423
Стаття 62. Гарантії професійної діяльності поліцейського.....	435
Стаття 63. Контракт про проходження служби в поліції	441
Стаття 64. Присяга працівника поліції.....	450
Стаття 65. Переміщення поліцейських в органах, закладах та установах поліції	452
Стаття 66. Службове сумісництво поліцейських	504

Стаття 67. Перебування поліцейських у розпорядженні.....	505
Стаття 68. Порядок призначення поліцейських на посади під час здійснення реорганізації	507
Стаття 69. Порядок тимчасового виконання обов'язків поліцейським	508
Стаття 70. Відсторонення поліцейського від виконання службових обов'язків (посади).....	509
Стаття 71. Відраження поліцейських до державних (міждержавних) органів, установ та організацій із залишенням на службі в поліції.....	511
Стаття 72. Професійне навчання поліцейських	512
Стаття 73. Первинна професійна підготовка.....	513
Стаття 74. Підготовка поліцейських у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання	520
Стаття 75. Післядипломна освіта поліцейських.....	540
Стаття 76. Граничний вік перебування на службі в поліції	548
Стаття 77. Звільнення зі служби в поліції.....	549
Стаття 78. Стаж служби в поліції	556
Стаття 79. Особові справи поліцейських.....	557
Стаття 80. Види спеціальних звань поліцейських	574
Стаття 81. Присвоєння первинних спеціальних звань	575
Стаття 82. Присвоєння чергових спеціальних звань поліції.....	580
Стаття 83. Строки вислуги в спеціальних званнях поліції.....	580
Стаття 84. Присвоєння спеціальних звань достроково та присвоєння спеціального звання на один ступінь вище від звання, передбаченого займаною штатною посадою.....	581
Стаття 85. Пониження та позбавлення спеціальних звань поліції	582
Розділ VIII ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ПОЛІЦІЇ.....	583
Стаття 86. Звіт про поліцейську діяльність	583
Стаття 87. Прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції.....	583
Стаття 88. Взаємодія між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування	585
Стаття 89. Спільні проекти з громадськістю	585
Стаття 90. Залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських.....	585
Розділ IX СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	586
Стаття 91. Службовий час і час відпочинку поліцейських	586
Стаття 92. Відпустки поліцейських.....	590
Стаття 93. Обчислення тривалості відпусток поліцейських	592
Стаття 94. Грошове забезпечення поліцейських	592
Стаття 95. Медичне забезпечення поліцейських	614
Стаття 96. Житлове забезпечення поліцейських	643
Стаття 97. Одноразова грошова допомога в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського	646
Стаття 98. Особи, які мають право на призначення та отримання одноразової грошової допомоги	655
Стаття 99. Розміри одноразової грошової допомоги	655
Стаття 100. Призначення одноразової грошової допомоги	657

Стаття 101. Підстави, за яких призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються.....	658
Стаття 102. Пенсійне забезпечення поліцейських	659
Стаття 103. Навчання дітей поліцейських	660
Стаття 104. Захист прав та законних інтересів працівників поліції.....	668
Розділ X ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦІЇ.....	669
Стаття 105. Фінансування і матеріально-технічне забезпечення поліції.....	669
Розділ XI ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	670

Примітка: Конституція України, міжнародні конвенції, договори, угоди, кодекси, закони, постанови Верховної Ради України, Укази Президента України, постанови Пленуму Верховного Суду України, Вищого адміністративного суду України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, накази Міністерства внутрішніх справ України, в тому числі спільні з іншими центральними органами виконавчої влади, накази Національної поліції України, рішення Національного агентства з питань запобігання корупції, які наведені в даному посібнику, використані з офіційних сайтів Верховної Ради України, Президента України, Верховного Суду, Вищого адміністративного суду України, Кабінету Міністрів України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Національного агентства з питань запобігання корупції.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО НАЦІОНАЛЬНУ
ПОЛІЦІЮ»

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР

СТАНОМ НА 3 ВЕРЕСНЯ 2020 РОКУ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора, Петкова С. В.*

Підписано до друку 03.09.2020. Формат 70x100 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 55,25.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1533.